

Inledning

Målet med den här rapporten är att ge en överblicksbild av hur kulturskolan och musikskolan har skildrats i nyhetsmedier, mer specifikt i svensk dagspress. Material har samlats in genom systematiska sökningar i fulltextdatabasen Mediearkivet som innehåller digitaliserade versioner av ett stort urval av svenska tryckta medier. Studien avgränsar sig till perioden från den 1 januari 2000 till den 31 december 2014 och omfattar således de senaste femton årens förekomster av musikskolan och kulturskolan i nyhetsflödet. Mediearkivet innehåller ett stort antal publikationer, och av forskningstekniska skäl har ett strategiskt urval av nio tidningar gjorts. I studien ingår således material från:

- Aftonbladet
- Dagens Nyheter
- Expressen
- Göteborgs-Posten
- Nerikes Allehanda
- Svenska Dagbladet
- Sydsvenskan
- Västerbottens-Kuriren
- Östersunds-Posten

Med andra ord har urvalet gjorts på så sätt att det insamlade materialet omfattar såväl morgon- som kvällstidningar. Vidare är det fördelat över hela landet mellan storstads- och landsortspress. De frågeställningar som har väglett denna översiktsstudie är:

- I vilken omfattning har musik- och kulturskolan och deras verksamheter behandlats i dagspressen och hur har detta förändrats över tid?
- I vilka sammanhang, och på vilka sätt, har musik- och kulturskolan och deras verksamheter synliggjorts i dagspressen?

Material och metod

Med tanke på urvalet av tidningar – nio stycken under en femtonårsperiod – är det ett relativt stort empiriskt material som studien baseras på. Datainsamlingen, kodningen, bearbetningen och analysen av detta har således varit ett omfattande arbete. Som illustreras i tabell 1 handlar det om närmare sexton tusen artiklar. Dessa har samlats in från Mediearkivet med hjälp av söksträngen: kulturskol* OR musikskol*. I materialet ingår alltså artiklar där ord som börjar på “kulturskol” eller “musikskol” förekommer. Med denna typ av så kallade trunckerade sökningar fångas förekomster av olika varianter och böjningar av de eftersökta orden. Sökoperatören ‘OR’ (eller) innebär att båda de eftersökta orden inte måste ingå för att en artikel ska adderas till datamaterialet.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Totalt
Aftonbladet	31	32	29	42	17	20	16	30	17	15	11	15	11	20	17	323
Expressen	61	23	30	20	15	15	23	78	14	16	18	31	12	21	24	401
Svenska Dagbladet	55	37	27	39	51	47	72	59	48	36	56	37	26	25	50	665
Dagens Nyheter	38	26	32	47	34	43	52	64	58	59	99	68	84	62	78	844
Göteborgs-Posten	158	152	160	218	198	249	225	225	145	111	100	63	58	62	63	2187
Sydsvenskan	337	291	271	256	175	172	237	330	296	264	196	217	233	183	220	3678
Nerikes Allehanda	452	395	447	380	522	387	390	288	461	324	669	304	269	208	324	5820
Västerbottens- Kuriren	46	42	22	35	37	40	14	32	41	49	36	54	68	82	81	679
Östersunds-Posten	34	86	80	80	91	52	80	66	82	82	85	115	79	78	62	1152
Totalt	1212	1084	1098	1117	1140	1025	1109	1172	1162	956	1270	904	840	741	919	15749

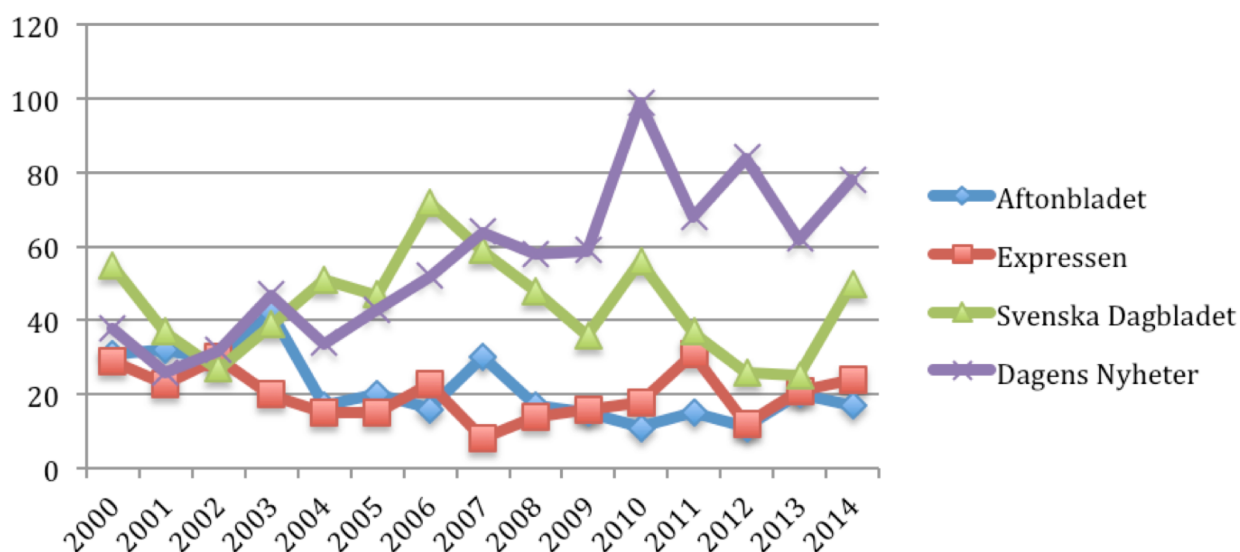
Tabell 1. Antal artiklar fördelade på år och tidning

Materialet har analyserats med hjälp av en kombination av olika metoder. Den första är en så kallad innehållsanalys av det totala textinnehållet. Den innehållsanalytiska metoden är väl lämpad för systematiska genomgångar av stora textmängder (Berelson, 1952; Holsti, 1969; Krippendorff, 2004). Innehållsanalysen kan användas för att mäta det kulturella klimatet i en given fråga – det vill säga för att kartlägga diskursen om musik- och kulturskolor i allmänna termer. Innehållsanalysen har gjorts med hjälp av textanalysprogrammet Textometrica (Lindgren & Palm, 2011)(<http://textometrica.humlab.umu.se>). Med hjälp av nätverksanalys av samförekomster av begrepp har programvaran Gephi (Bastian, Heymann, & Jacomy, 2009) använts för att skapa schematiska översiktbilder över mediediskursen om musik- och kulturskolan. Översikt bilden har gett kunskap om mönster och förhållningssätt som med fördel kunnat analyseras vidare kvalitativt.

Kulturskolans synlighet i pressen

Den första frågeställningen handlar om i vilken omfattning musik- och kulturskolorna har synliggjorts och omtalats i pressen, och hur mönster har förändrats över tid. Jag kommer därför att diskutera sådana skiftningar i relation till olika typer av tidningar. Jag kommer också att illustrera hur antalet artiklar om mötesplatser för unga som publiceras vid en given tidpunkt kan värderas i relation till intensiteten med vilken andra fenomen uppmärksammas av pressen.

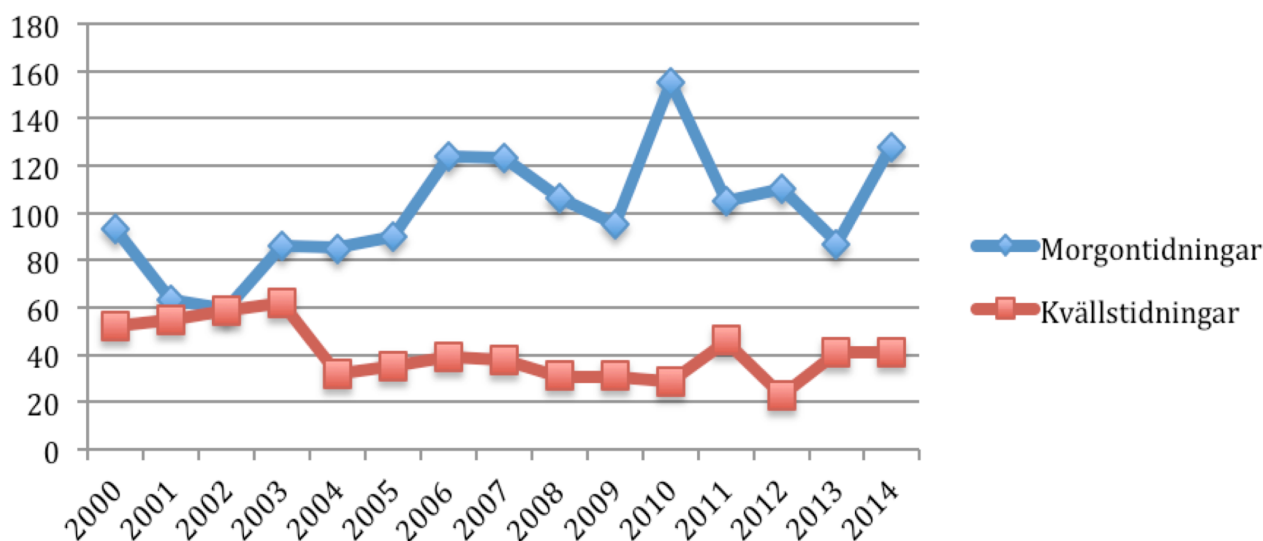
Figur 1. Artikelfrekvenser i rikstäckande press

Låt oss först titta på hur ofta artiklar om musik- och kulturskolan förekommer i rikstäckande press, det vill säga i Aftonbladet, Expressen, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Figur 1 illustrerar detta. Presenterade på detta övergripande sätt är frekvenserna relativt svårtolkade, olika tidningar publicerar ju olika totala antal artiklar per år, och dessutom finns det något naturligt i att den uppmärksamhet som riktas mot olika företeelser i samhället skiftar över tid. Inte desto mindre kan man konstatera att musik- och kulturskolor inte ägnas en konstant nivå av uppmärksamhet i nyhetsflödet. Snarare tycks rapporteringen omkring dessa intensifieras under vissa specifika tidsperioder. Vidare kan konstateras att tidningarnas tendens att uppmärksamma temat i viss mån är likformig, det vill säga att ökad uppmärksamhet i en tidning tycks hänga samman med en liknande (om än inte lika stark) tendens i en eller flera andra. I figuren kan man notera en topp omkring 2010-2011.

Figur 2 illustrerar utvecklingen under samma tidsperiod, men uppdelad på rikstäckande kvällstidningar respektive morgontidningar. En uppdelning av det här slaget kan vara intressant att studera eftersom morgontidningar traditionellt sett anses representera mer seriös, balanserad och saklig nyhetsrapportering, medan kvällstidningar ofta anses ge uttryck för en mer sensationspräglad journalistik. Även om man ibland talar om en tabloidisering av pressen (Malovic & Vilovic, 2004), tycks denna åtskillnad leva kvar, delvis som faktisk skillnad i journalistiska strategier och delvis i läsarnas medvetande. Kvällstidningarna förefaller vara något mer varierade i sin bevakning av frågor om musik- och kulturskolan (figur 2) medan morgontidningarna kanske kanske sägas vara något mer stabila. När det gäller toppen 2010-2011, tycks det handla om en intensifiering i morgonpress 2010, och en mindre sådan 2011 i kvällspressen.

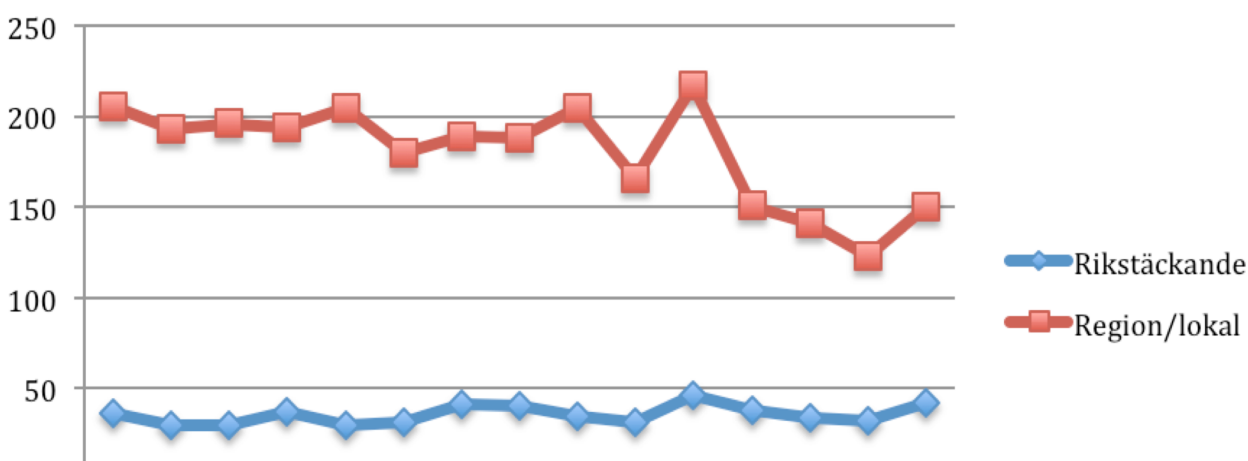
Figur 2. Artikelfrekvenser fördelade på morgon- och kvällstidningar (rikstäckande press)

Vid den kvalitativa genomgången av materialet kopplat till den något förhöjda nivån av rapportering i morgontidningarna under 2010 kunde inget mönster skönjas. Det var ingen särskild händelse eller fråga som gjorde att 160 artiklar som inkluderade sökorden publicerades detta år, det högre antalet artiklar tycks vara en tillfällighet. Samma sak gäller för den kvalitativa genomgången av det något högre antalet kvällstidningsartiklar. Det kan handla om att ett lite högre antal intervjuer med kulturpersoner som nämner sin bakgrund vid Adolf Fredriks musikskola har publicerats, eller om att passager om att "kulturskolans elever" har uppträtt här eller där har smugit sig in i något fler artiklar än vanligt.

Det är alltså faktorer av mer eller mindre slumpmässig karaktär som döljer sig bakom vad som i en renodlat kvantitativ analys av materialet framstår som ökning eller minskningar av uppmärksamhet riktad mot musik- och kulturskolorna. Det utslag som inslag av den ovan exemplifierade karaktären får illustrerar hur små skiftningar det faktiskt rör sig om. De till synes taggiga kurvorna till trots, blir alltså en sammantagen slutsats att den uppmärksamhet som pressen ägnar åt musik- och kulturskolorna måste betraktas som relativt konstant. Ett mer intressant värde är helt enkelt att varje tidning i genomsnitt publicerar ett femtiotal artiklar där musik- eller kulturskolan omnämns per år.

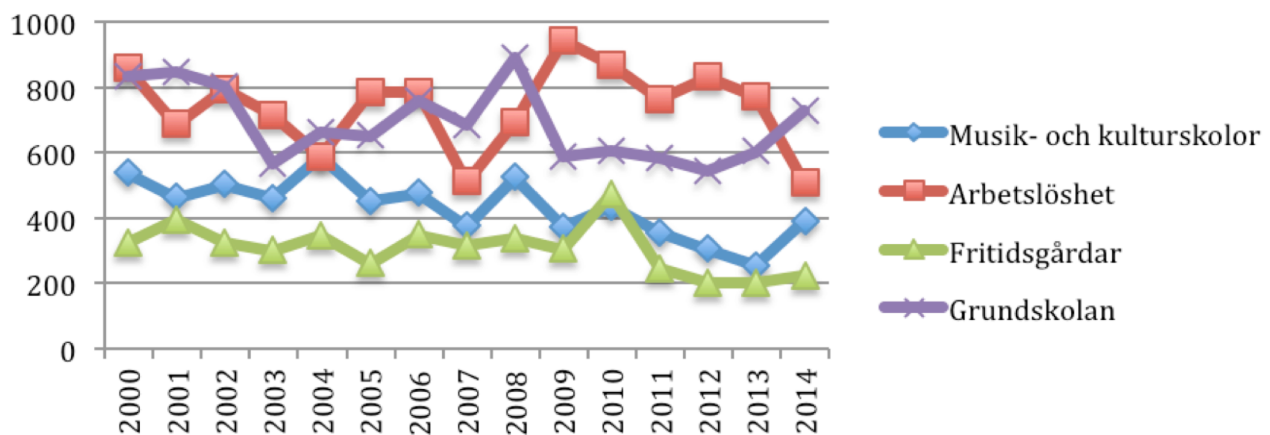
Figur 3. Genomsnittliga artikelfrekvenser per tidning. Jämförelse av rikstäckande och region/lokalpress.

Det intrycket består också när man inkluderar övriga tidningar i analysen. Figur 3 visar att såväl i de mer regionalt orienterade Göteborgs-Posten och Sydsvenskan som i de mer renodlade landsorts- eller lokaltidningarna är graden av utrymme som ägnas åt musik- och kulturskolan relativt beständig. De variationer som framträder på den sammantagna nivån är också i själva verket av ganska begränsad omfattning, och kan högst sannolikt förklaras av tillfällighetsfaktorer av samma typ som de som har exemplifierats ovan. En intressant insikt är dock att musik- och kulturskolan verkar omtalas i mycket högre grad i region- och lokalpressen än i riksmedierna. Detta är ett mönster som vår får anledning att återkomma till senare i de mer ingående analyserna.

I relation till diskussionerna om den kvantitativa förekomsten av rapportering om musik- och kulturskolan kan det vara på sin plats med en illustration av hur stort utrymmet egentligen är. Med hjälp av tre av tidningarna i materialet, Svenska Dagbladet, Aftonbladet, och Nerikes Allehanda, och med utgångspunkt i tre andra nyhetsämnen har jag därför skapat en jämförande illustration i figur 4.

Figur 4. Ämnesjämförelse (SvD, Ab, NA)

Den blå linjen illustrerar förekomsten av artiklar om musik- och kulturskolan under den studerade tidsperioden. Linjen märkt med trianglar illustrerar det utrymme som frågan om fritidsgårdar har i pressen under samma period. Vidare anger den linje som märkts med fyrkanter frekvensen för rapportering om arbetslöshet, och den linje som är markerad med kryss illustrerar mediernas uppmärksamhet i relation till grundskolan. Poängen med denna figur är att sätta in nivån på rapporteringen om musik- och kulturskolan i ett vidare sammanhang. För att göra detta har jag valt tre referensämnen. Vad figur 4 visar är i klartext att musik- och kulturskolan förekommer i medierna oftare än vad rapportering, i största allmänhet, om fritidsgårdar gör. På samma sätt är det utrymme som ägnas arbetslöshet genomgående större, eller mycket större, än det som ägnas åt vårt studieobjekt. Det är viktigt att notera att vi inte lägger någon värdering i detta, eller att vi anser att proportionerna nödvändigtvis borde se annorlunda ut. Inte desto mindre ger denna analys en indikation om i vilket vidare sammanhang

rapportering om musik- och kulturskolan kan skattas. Efter denna genomgång av den kvantitativa förekomsten av rapportering går vi vidare mot analyser som tydligare klargör vad rapporteringen faktiskt innehåller.

Tema 1: Positiva beskrivningar av verksamheten

Det första temat som återfinns i materialet motsvarar ungefär en femtedel av den totala uppsättningen artiklar, och handlar om ofta positiva beskrivningar av musik- och kulturskolor och deras verksamheter. Perspektivet här är inte problematiserande, utan det handlar helt enkelt om att utbildningarna synliggörs som en del i löpande nyhetsrapportering. Här finns också en del av förklaringen till varför musik- och kulturskolorna är oftare omnämnda i region- och lokalpress än i rikstäckande tidningar. Nämligen att rapporteringen är kopplad till, och delvis av liknande karaktär som, föreningslivsrapportering. I artiklar som de nedanstående beskrivs bland annat hur kulturskolan lockar stora grupper av ungdomar, som också utvecklas som människor genom att delta i verksamheten. Kulturskolan sägs fylla en både kreativ och fostrande funktion.

— *Vi har tio musikalgrupper med ungdomar som söker till det här. Intresset är stort, säger Christel Björkegren som svarat för regi och koreografi. - Auditions kan var tufft men ungdomarna växer ju med det här. De lär sig mycket av att våga stå på scen inför flera hundra människor och inte vara rädda. Hur påverkar det här det vanliga skolarbetet? — Vi får ofta höra från lärarna att något positivt händer med ungdomarna som är med i musikalarbetet. Jag tror det kan handla mycket om självförtroende. Och disciplin (Sydsvenskan, 2013-04-18).*

Musikskolan har blivit kulturskola och tillskjutna pengar gör att etthundra fler elever kan delta i höst. Nio av dem kastades i måndags kväll rakt in i skådespeleriet med imponerande inlevelse blandat med visst fnitter (Göteborgs-Posten, 2005-09-01).

I materialet i stort förekommer genomgående artiklar som beskriver musik- och kulturskolornas verksamheter i positiva ordalag, som något som väcker intresse och skapar liv och aktivitet. Det nedanstående utdraget från Nerikes Allehanda är ett, av många, illustrativa exempel på hur utbildningarnas bidrag till kultur och samhälle är positivt laddat. Till formen påminner rapporteringen mycket om sådana beskrivningar av unga människor som progressiv samhällskraft som har kunnat noteras som ett återkommande tema mediebilder av ungdomar och ungdomlighet (Lindgren, 2002). Med en retorik som minner om ett 'folkrörelsesverige' där människor är engagerade på fritiden i bildning och skapande, bidrar sådana artiklar till att lyfta fram musik- och kulturskolan i en positiv anda. Den beskrivs som en plats för glädje, upptäckarlusta och lekfullhet.

Trumsolon och glada skratt hörs genom öppna fönster ut på Fylsta skolas skolgård. Kulturskolans öppet hus lockade många besökare. Unga tjejer köar för att prova tvärflöjt, som inte är helt lätt att få ljud i första gången. Åt andra hållet spelas det gitarr, trummor, piano och klarinett. Det är stundom trångt i korridorerna när presumtiva kulturskoleelever, föräldrar och småsyskon förflyttar sig mellan de olika rummen. Fullt av aktivitet är det också i salen för teater. En spökbuss med ruskigt utklädda passagerare ska snart avgå, med teaterpedagog Elin Eriksson bakom

ratten och 6-åriga Evan am Zoll i dödskallemask på första stolsraden. — Mitt namn är Dödens ängel! säger Evan och spretar med fingrarna på utsträckta armar (Nerikes Allehanda, 2012-09-01).

I en annan typ av artiklar som hör till den här kategorin framställs kulturskolan som en demokratiserande kraft som förmedlar kulturellt kapital till befolkningen. Vid sidan av andra samhällsliga satsningar som ofta handlar om nytta i andra innebörder presenteras på olika sätt kulturskolans nytta som att den tar ut kulturutövandet till befolkningen, särskilt då förstås den yngre generationen.

Franske Sylvain Joulie är proffsdansare i början av sin karriär. Hans mål är att bli koreograf. I veckan finns han i Karlskoga för att lära ut sin dansstil till unga dansare från hela länet. Han är här på inbjudan av Carinne Lancereau, danslärare vid Kulturskolan. Sylvain Joulie står längst fram i spegelsalen på Pärलगatan och ger sina adepter instruktioner på engelska och franska och med kroppsspråk. Han ler och uppmuntrar sina elever "one-two-three et quatre. Danseleverna följer hans instruktioner i uppvärmningen som är en blandning mellan balett och jazzdans. Rörelserna skiftar mellan de låsta klassiska positionerna i balett till de mer explosiva rörelserna i jazzbalett. Man börjar mjukt men snart far fötter i luften. — Det här är jätteroligt, säger en tjej i en paus innan det är dags att börja öva på dansen inför showen om några veckor (Nerikes Allehanda, 2001-10-31).

Detta första tema, bestående av positiva beskrivningar av verksamheterna inom musik- och kulturskolan, bygger alltså ofta på lokala exempel. Vidare fokuserar de på uppbyggliga aspekter av detta arbete — demokratisering, fostran, gemenskap, skapande, utforskande.

Tema 2: Rapporter från konserter och uppvisningar

Den mest tongivande typen av nyhetsartikel där musik- och kulturskolor omnämns motsvarar omkring 35% av materialet som helhet (alltså närmare 6000 av artiklarna), och handlar om rapporter, beskrivningar och recensioner av olika framträdanden där musik- och kulturskoleelever medverkar. Temat överlappar på flera sätt med det tidigare beskrivna, i och med att de recensioner som ges alltid är positiva recensioner: Kulturskolans verksamhet beskrivs entydigt på ett positivt sätt. Formuleringar som 'dagen till ära' och 'bjuda på en riktig show' — som i citatet nedan — präglar stora delar av den här rapporteringen. I linje med den ovan beskrivna diskursen om barn och unga som fulla av kraft och kreativitet — och som symboler för framtidstro — är också formuleringen om att regnet inte kunde stoppa 'de spelsugna barnen' också illustrativ. Den absoluta huvuddelen av artiklar i den här kategorin består av neutrala notiser som publiceras före eller efter något evenemang, men i den mån texten läggs ut mer är beskrivningarna iögonfallande positiva.

Pippi, Emil och Madicken. Astrid Lindgrens populära figurer var på plats när Gunnareds Kulturskola firade Internationella Barndagen i går. Regnet vräkte ner över Angeredes torg, men det stoppade inte de spelsugna barnen. Konserten flyttade inomhus i stället och gladda alla shoppande besökare i köpcentrat. De fick njuta av välkända sånger, musik och skådespeleri. — Vi har haft temavecka om Sverige nu, och då passade det bra med en Astrid Lindgren-kavalkad. Det här är ett sätt att lära eleverna uppträda, berättade Gun-Marie Daun, samordnare för Kulturskolan i Gunnared. Dagen till ära hade drama- och musikgrupperna samarbetat, för att kunna bjuda på en riktig show (Expressen, 2000-10-03).

Orkestrar, såväl som individuella instrumentalister — och också unga dansare och skådespelare — beskrivs ofta i termer av ord som ‘talangfullhet’ och det betonas inte sällan att det nog är framtida stjärnor som det rör sig om.

Östersunds ungdomssymfoniker är den kommunala kulturskolans prestigeorkester. En talangfull och välrepererad skara unga musiker konstaterar vi efter konserten. Man spanar nyfiket in ansiktena i orkestern för här sitter med stor sannolikhet ett antal blivande Jehrlander-stipendiater och musikhögskolestudenter som säkert låter höra av sig på nationella arenor. På onsdagskvällen var det dags för terminsuppvisning med en konsert i Vinterträdgården, Folkets hus. Utmanande Lärarna/ledarna Monika Jonasson, Peter Roos och Håkan Roos hade satt samman ett program som föreföll precis så svårt att det var utmanande utan att för den skull skrämra vettet ur ungdomarna. Pampigast Mussorgskys "Den stora porten i Kiev". Men ledigast och mest elegant utförd var nog Strauss "Annenpolka" (Östersunds-Posten, 2000-12-07).

Åskådarskarorna beskrivs ofta som talrika, de unga artisterna som karaktärsstarka och ihärdiga, och evenemangen som ‘något alldeles extra’.

Flera hundra åhörare kom till Hammarkullehallen i går, när El Sistemas elever och Göteborgs Symfoniker hade konsert ihop. Sporthallens handbollsmål var hopfällda och tjockmattorna upphissade högt under taket för att ge plats åt både symfoniorkester, barnorkester och många, många åskådare. GP hann prata med ett par av kvällens musiker, medan de plockade upp sina instrument inför konserten. Dawen Hewa Ahmad, 7 år, såg mest fram emot att spela Afrikansk vattensång och Babumba. Och hon var inte det minsta nervös. — Det känns jättebra, för det är jättekul att spela. Varför är fiol bäst? - För att det är lätt att spela och så tycker jag mycket om det. Men under sin tid som El Sistema-musiker har hon också hunnit märka att violinistens arbete är tungt. — När jag spelar mycket får jag ont i armen. Men min lärare säger att man måste hålla armen högt ändå. [...] El Sistema startades i augusti 2010 och är ett samarbete mellan kulturskolan i Angered och Göteborgs symfoniker, på initiativ av GSO:s chefsdirigent Gustavo Dudamel (Göteborgs-Posten, 2011-03-23).

I år firar den kommunala musikskolan i Umeå 50 år. [...] På lördag uppmärksammas 50-årsjubileet med en stor konsert i Idunteatern i Umeå, där musikskolan visar upp sig med såväl nuvarande som tidigare elever samt lärare på scen. Allt från enskilda trubadurer till symfoniorkester, storband, folkmusikgrupper, jazz och körer tar plats, och före detta elever [...]. Allt som allt medverkar runt 250 personer i konserten. – Alla de här artisterna har ställt upp på ideell basis, så det är ju fantastiskt, säger Agneta Högstadius. Bland annat gör den 17-årige kompositionseleven Nils Thysk ett uruppförande med ett verk han skrivit för symfoniorkester. – Det blir överraskningar hela kvällen. Vi satsar på att göra något alldeles extra, säger Agneta Högstadius. Den som besöker konserten kan också göra gott. Musikskolan samarbetar nämligen med Världens barn. – När man köper en biljett till konserten stödjer man Världens barn med hela biljettpriset. Så det går att göra en god gärning i samband med musikupplevelsen, säger Agneta Högstadius (Västerbottens-Kuriren 2013-10-17).

Generellt ligger den här typen av rapportering i linje med den diskurs som ungdomskulturforskaren Dick Hebdige (1988) beskrev som “Youth as Fun”, ett särskilt perspektiv på unga som från 1950-talet och framåt har använts till och från i samhällsdebatten för att lyfta fram ungdomar som spännande och outtröttliga representanter för en ljus framtid.

Tema 3: Utmaningar och förändringsarbete

Återstoden (omkring hälften) av de insamlade nyhetsartiklarna om musik- och kulturskolor behandlar mer problematiska aspekter. Dels återfinns ett tema som handlar om utmaningar och förändringsarbete (motsvarande en knapp femtedel av materialet). Dels ett tema — som illustreras i nästföljande avsnitt — som innefattar mer dramatiserande uttryckssätt om kultur- och musikskolor i kris. Inom ramen för det förstnämnda av dessa två teman återfinns nyhetsartiklar om hur det har blivit en del av musik- och kulturskolornas vardag att ständigt navigera i ett politiskt landskap präglad av nedskärningar och bristande resurser. Vidare diskuteras i vissa fall också problemet med lärarbemanning.

Det är fullt ös i Kulturskolans lokaler i Bredäng. I ett rum pågår slagverksundervisning, i ett annat orientalisk dans. Dansgrupper, från småttningar till högstadieelever, repeterar inför avslutningen. Elever rinner ut och in genom dörren med instrumentfodral i händerna och föräldrar väntar i foajén. De känner ännu inte till det förslag som ska upp i fullmäktige 15 december. För två år sedan gjordes besparingar och avgiftshöjningar i Stockholms kulturskola och den gången blev protesterna stora från brukare — och kulturliv — var omfattande. Den här gången handlar det om 2,6 miljoner kronor i generella besparingar och 2 miljoner i ökade intäktskrav. Till det kommer ett nytt IT-system för hela staden, som även kommer att belasta Kulturskolans budget och innebär en beräknad ökning av IT-kostnaden på 50 - 60 procent. Inte heller i år blir det kompensation för höjda hyror och löner (Svenska Dagbladet, 2009-12-05).

Musikskolan på Tjörn har 480 elever. Men det kommunala bidraget hör till de sämsta i landet. Nu har lärare och föräldrar tröttnat på dåliga lokaler och bristande resurser. — Vi är inte politiskt motarbetade på något sätt. Men känner heller ingen medvind. Vi tycker verksamheten är betydelsefull och att det är värt att satsa på den. Speciellt med tanke på hur det är i andra kommuner, säger kommunala musikskolans ledare Cathrine Berntsson. Hon får medhåll av föräldraföreningens ordförande Roger Malmstedt. — Det fattas lärartimmar för att kunna jobba enskilt och i mindre grupper. De flesta lärarna har halvtider och så fort en heltid blir ledig någon annanstans tar de naturligtvis den. Och så har vi problem med lokaler. De är inte anpassade för musikundervisning. Barn och lärare riskerar att få tinnitus. — Alla idrotter har ju fina lokaler här på Tjörn, men inte musikskolan. [...] För att få tag på en konsertlokal får vi hyra gymnasalar, biografen och sporthallar. Det blir ett förfärligt möblerande hela tiden, säger Cathrine Berntsson (Göteborgs-Posten, 2002-03-15).

Som illustreras i artikeln ovan är också lokalfrågan ett av de dilemman som återkommande diskuteras inom ramen för den här typen av artiklar. Musik- och kulturskoleverksamhet beskrivs som ofta intvingad i en kringfläckande tillvaro, präglad av ett pusslande för att lösa lokalförseringen. En annan framträdande tematik som är relaterad till lokalfrågan handlar om att verksamheterna inte sällan är hänvisade till lokaler som inte är anpassade för kulturverksamhet, utan kanske snarare till idrott.

Efter år av omkringfläckande i olika skolor har kulturskolans dramalärare Maria Flink äntligen fått egna lokaler för sin verksamhet. — Ja men det är ju fantastiskt det här. Under flera år har jag tänkt ge upp, jag orkade inte bråka om lokaler mer. Och mina ungdomar förtjänar verkligen något bättre än att vara i någon smutsig källare, säger Maria Flink, som varit lärare inom kulturskolan i 15 år. Varje vecka undervisar hon 55-60-talet elever i manus och film, kreativt skrivande och drama. Förut har hon åkt runt och undervisat i kommunens skolor. Förra hösten stod hon helt utan lokaler och alla kläder som samlats ihop genom år av teateruppsättningar låg packade i kartonger (Östersunds-Posten, 2014-09-25).

Tema 4: Musik- och kulturskolor i kris

Som nämndes ovan handlar det sista temat om kultur- och musikskolor i kris. Denna rapportering omfattar omkring en tredjedel av det totala artikelmaterialen för studien. Dessa nyhetstexter har en dramatiserande karaktär, där de ovan omtalade positiva sätten att beskriva musik- och kulturskolan i starkt positiva ordalag förekommer tillsammans med beskrivningar av hot i form av nedskärningar och nedläggningar. De följande tre citaten är några exempel på sådana rapporter.

Kulturskolan i Stenungsund med 600 barn i musik, drama och danskurser hotas av nedläggning. Orsaken är kommunens kraftigt minskade skatteintäkter. Ett av sparförslagen handlar om att i princip lägga ner Kulturskolan med elva anställda och 600 barn. År 2011 beräknas kommunen ha 82 miljoner kronor mindre till sina

verksamheter än i dag. — Många har hört av sig med oro, säger Torbjörn Stockenborn, Kulturskolans chef sedan sex år tillbaka. [...] Skrivelser med protester ramlar in på kommunkansliet i en strid ström. Kungälv kommun försökte lägga Musikskolan i malpåse för några år sedan men nedläggningen stoppades av föräldrar och folkopinionen. En föräldragrupp har nyligen bildats i Stenungsund som ska se till att Kulturskolan överlever de bistra ekonomiska tiderna. - Nu försöker vi få så många som möjligt engagerade. På nästa träff kommer några från föräldragruppen i Kungälv för att berätta hur de gick till väga, säger Erik Malm, som är musiker och förälder men aktiv i föräldragruppens utkant. [...] Att lära sig ett instrument är inte bara att plinka och plonka, det krävs en gedigen utbildning. [...] – Ett antal undersökningar har visat hur oerhört viktig kulturen är för hjärnans utveckling. [...] — Kultur är extra viktigt i dessa tider, inte minst för de yngre. Men jag tror att politikerna värna om Fregatten. Kulturell infrastruktur är en del av kommunens liv och själ (Göteborgs-Posten, 2009-03-26).

Lägger man ihop musikskolan med besparingar på övrig kultur innebär det en katastrof för Vilhelmina. Framför allt drabbar det 150 elever, varav övervägande del är flickor som i övrigt har mindre utbud än pojkar. Jag kan i dagsläget inte se vem annan som kan vara huvudman än kommunen. Vem annan har engagemanget, frågar sig musikskolans chef Ireen Walldén. Musiklärare Mats Landin befarar att färre barn och ungdomar får chans att utveckla ett musikintresse, som kanske kan bli ett framtida yrke. Som för Joel Karlsson. När han var liten provade han på musikskolan och ett frö såddes. Han fortsatte på musikestetprogrammet i Lycksele. Sedan blev det folkhögskola i Framnäs och musikhögskola i Piteå. Nu är han tillbaka i Vilhelmina som lärare på musikskolan (Västerbottens-Kuriren, 2007-05-28).

Kulturskolan i Bergs kommun glöder av spelglädje som riskerar att svalna: kommunen planerar att skära ner i skolans budget. Fredrik Dahlängers trumspinnar räknar in takten när rockgruppen "The moose is loose", ("Ålgen är lös"), repar "Rockin' all over the world " av John Fogerty. Om kommunens sparförslag blir verklighet riskerar gruppen att förlora sin trummis. Det blir nämligen kulturskolans timanställda trumlärare som får sluta först vilket innebär att dessa lektioner försvinner. - Jag spelar trummor även på fritiden mendet var kulturskolan som öppnade dörrarna. Det går inte att leva utan musik (Östersunds-Posten, 2008-05-15).

Konjunkturerna för musik- och kulturskolorna har dock varit varierande. Vissa år har det gått uppåt, andra neråt, och det finns också skillnader på kommunnivå gällande var man satsar och när. I relation till sådana skiftningar återkommer ofta nyhetsrapportering som både betonar samhällsnyttan av musik- och kulturskolor och beskriver det problematiska i om den inte får fortleva.

De senaste sex åren har det gått uppåt för musik- och kulturskolorna. Men nu aviserar flera kommuner kraftiga besparingar på verksamheten och i vissa fall nedläggning, visar en genomgång som Sveriges musik- och kulturskoleråd, Smok, har gjort. 128, det vill säga knappt hälften, av landets musik- och kulturskolor drabbas av nedskärningar 2004 och för 48 av dem handlar det om kraftiga försämringar. [...] Samtidigt som Smok slår larm vill de också lyfta fram kommuner som satsar på kulturskolorna, som Umeå och Vimmerby. - Det är politiskt mod att våga det trots sämre tider, säger Per Sjöberg (Svenska Dagbladet, 2003-10-11).

Sammanfattning och slutsatser

En studie av bilden av musik- och kulturskolor i 16000 pressartiklar från 2000 till 2014 har presenterats. De mönster som har identifierats är:

- Den uppmärksamhet som riktas mot musik- och kulturskolor är relativt jämnt fördelad över tid (i genomsnitt 50 artiklar per år i varje studerad dagstidning).
- Musik- och kulturskolor omtalas oftare i region- och lokalpress än i rikstäckande press. Detta kan förklaras av att deras roll för lokalsamhället ofta står i fokus.
- Ett första tema (ca 20% av artiklarna) i rapporteringen beskriver verksamheterna i positiva ordalag som relaterar till kreativitet, (kulturell) fostran, lekfullhet och delaktighet.
- Ett annat tema (ca 35%) handlar om konserter och uppvisningar. Fokus i många av dessa artiklar handlar om att lyfta fram elever som talanger och framtidslöften. Detta förstärker också en positiv bild av musik- och kulturskolan.
- Ett tredje tema (ca 15%) handlar om musik- och kulturskolans utmaningar och förändringar. Verksamheterna framställs som i behov av att navigera i ett klimat präglad av nedskärningar och med ständiga behov av att hantera lärar- och lokal-försörjningsfrågor.
- Ett sista tema (ca 30%) beskriver kultur- och musikskolor i kris. Dessa artiklar har ofta en dramatiserande karaktär där allt det goda med verksamheterna sätts kontrast mot hotbilder i form av nedläggningar.

På ett övergripande plan kan man konstatera att medieanalysen ger vid handen en förväntad bild. Verksamheterna ses generellt som viktiga i ett kultur- och ungdomspolitiskt hänseende, samtidigt som ekonomiska svårigheter och nedläggningshot uppmärksammas som problematiska.

Referenser

- Bastian, M., Heymann, S., & Jacomy, M. (2009). *Gephi: an open source software for exploring and manipulating networks*. ICWSM, 8, 361-362.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*.
- Hebdige, D. (1988). *Hiding in the light: on images and things*.
- Holsti, O. R. (1969). *Content analysis for the social sciences and humanities*.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: an introduction to its methodology*.
- Lindgren, S. (2002). *Modernitetens markörer: Ungdomsbilder i tid och rum*.
- Lindgren, S., & Palm, F. (2011). *Textometrica: Service Package for Text Analysis*
(<http://textometrica.humlab.umu.se>)
- Malovic, S., & Vilovic, G. (2004). *Tabloidization Conquers Quality Press*.